

به نام خداوند جان و خرد

سخن سردبیر:

خرد باید و دانش و راستی

«دانش» و «خرد» مهم‌ترین و شاخص‌ترین کلیدواژه‌های شاهنامه فردوسی است که تا پایان کتاب گفتار و کردار پهلوانان و شاهان و پهنه اندیشه فردوسی را همراهی و از آن جا به فضای کل ادبیات حماسی و اساطیری ایران سرایت می‌کند. بسامد این دو واژه و همانندها و مترادف‌های آن مانند: رای و رایمندی، هُش و هشیاری، دانش و دانایی، فرزانه و فرزاندگی و... در دامن اسطوره‌ها و فضای حماسه ملی ایران بسیار بالا و بنیادی ارزیابی می‌شود، به طوری که اگر دو واژه «راستی» و «داد» را هم، که در افق سیاسی کتاب فردوسی برآیند عملی خردمندی و فرزاندگی به حساب می‌آید، در کنار این دو قرار دهیم، در واقع چهار کلیدواژه اساسی حماسه ملی و فرهنگ ایرانی را برشمرده‌ایم.

فصلنامه ادبیات حماسی و اساطیری قرار است ضمن تأکید بر محورها و پیام‌های اساسی و جوهری اساطیر و حماسه ملی ایران نتایج پژوهش‌های انجام شده یا رسیده به «قطب علمی شاهنامه و فردوسی» وابسته به دانشگاه فردوسی مشهد را در همسویی با انجمن ترویج زبان و ادب فارسی بازتاب دهد و در آینده کارنامه پژوهشی و نمودار فعالیت‌های هدف‌دار و متمرکز این قطب علمی باشد. وقتی از اساطیر و حماسه ملی و به ویژه شاهنامه استاد طوس سخن به میان می‌آید، هیئت خردمندانه فردوسی با قامتی بلند و سری افراشته چنان به نظر می‌آید که گویی گوهر دانش و خرد و داد و راستی و مردی و مردانگی و کردارهای دانش‌بنیان یکجا در وجود این مرد نمود پیدا کرده است. حماسه با کردار معنی می‌شود، اگر آرمانی هست راه رسیدن به آن از تلاطم کردارهای خردمندانه اساطیری و حماسی می‌گذرد و جوینده را در کوران عمل آبدیده و شکست‌ناپذیر می‌کند.

پندار، گفتار و کردار، که هر سه از اصول بنیادین فرهنگ ایرانی و با صفت «نیک» نامبردار بوده است، در واقع سرمایه تجربی قومی است که در درازای تاریخ چیزهای زیادی را آزموده و از مسیر حیات پر مخاطره خویش بهترین‌ها را برای بهره‌بردن برگرفته است. ایرانی امروز باز هم به چنین تجربه‌ای نیازمند است تا زندگی خویش را از آزموده‌های پیشین سرشار و راه میان‌بر آینه را از مسیر تجربیات انبوه گذشته انتخاب کند. پژوهش‌ها و جستجوهای عالمانه‌ای که در این مسیر صورت پذیرد می‌تواند رسیدن به این هدف را آسان‌تر و زودیاب‌تر کند.

دانش و خرد در این کار البته به دست و قلم همکاران در قطب و گروه و همچنین دستاوردهای علمی و پژوهشی اعضای انجمن ترویج و دانشجویان خوش فکر و باذوق و خردآموخته دوره‌های تخصصی کشور و استادان محترمشان چشم دوخته است و انتظار دارد که مجله تخصصی ادبیات حماسی و اساطیری قطب که جایش در عرصه مطالعات آکادمیک خالی بود، یافته‌ها و دریافت‌های زیادی از این رهگذر فراهم آورد تا بتواند با اطمینان از میان آثار رسیده بهترین‌ها و استوارترین‌ها را انتخاب کند. بدیهی است که راه برای دریافت مقالات از دیگر دانشگاه‌ها و مراکز علمی و جز آن، حتی از خارج از کشور و به زبان انگلیسی هم باز خواهد بود. محور مقالات این فصلنامه اساطیر و ادبیات حماسی و به ویژه شاهنامه و فردوسی است، اما دیگر حماسه‌ها و نظیره‌ها و پیرو‌ها-اعم از پهلوانی، دینی و تاریخی- و اساساً مباحث بنیادین حماسی و اساطیری و بنیادهای زبانی و فرهنگی نیز از نظر دور نخواهد ماند. پوشیده نیست که اساطیر و ادبیات حماسی با تاریخ و فرهنگ ایران از یک طرف و زبان‌های باستانی و ادبیات پیش از اسلام از سوی دیگر، پیوندی ناگسستی دارد. این نشریه از مقالات پخته و نکته‌دار و نیک‌آموزی که در این زمینه‌ها برسد نیز استقبال خواهد کرد.

امیدواریم نهالی که امروز پس از سال‌ها تجربه‌اندوزی و تحقیق در زمینه ادبیات حماسی کاشته می‌شود به همت استادان این دانشگاه به طور خاص و دانشوران ایران زمین و عموم دوست‌داران زبان و ادب و فرهنگ پارسی به طور عام، بار آور و سایه‌گستر شود و بتواند در تولید دانش و ایجاد فضایی فرهنگی و سالم سهمی به خود اختصاص دهد و ما را بر آن دارد که هم‌آوا با استاد طوس آرزو کنیم: «بماناد تا جاودان این درخت».

محمد جعفر یاحقی

مدیر مسئول و سردبیر